ارتباط فعالیت‌های فوق برنامه و کیفیت زندگی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دندان‌پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

فروز کشانی[1]، نکیسا ترابی‌نیا[2]، زهرا قضاوی[3]، حمیرا شامیر[4]، محمدرضا ناظم‌الرعایا[5]

۱. گروه آسیب شناسی دهان و دندان، ، مرکزتحقیقات دندانپزشکی، پژوهشکده علوم دندانپزشکی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

۲. گروه آسیب‌شناسی دهان و دندان، مرکز تحقیقات مواد دندانی، پژوهشکده علوم دندانپزشکی ، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

۳. مرکز تحقیقات پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

۴. اداره آموزش، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

۵. دانشجوی دکترای عمومی، دندانپزشکی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

چکیده

مقدمه: ایجاد فضای یادگیری مناسب برای دانشجویان می‌تواند در پدید آوردن دندان‌پزشکی با کفایت بالا نقش داشته باشد. یکی از عوامل موثر می‌تواند فعالیت‌های فوق برنامه باشد. به علت وجود مطالعات کم و وجود نتایج متناقض مطالعه حاضر ارتباط فعالیت‌های فوق برنامه و کیفیت زندگی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دندان‌پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان را ارزیابی می‌کند.

روش‌ها: این مطالعه توصیفی- تحلیلی برروی دانشجویان دندان‌پزشکی سه سال آخر دانشگاه علوم پزشکی اصفهان درسال ۱۳۹۷-۱۳۹۶ انجام گرفت. فرم جمع‌آوری اطلاعات شامل اطلاعات دموگرافیک- فعالیت فوق برنامه بود. برای تعیین کیفیت زندگی پرسشنامه SF-36 استفاده گردید. پس از اخذ رضایت پرسشنامه‌ها توزیع و سپس داده‌ها با SPSS و آماری توصیفی و استنباطی نظیر آزمون تی‌مستقل، آنالیز رگرسیون خطی ضریب همبستگی پیرسون مورد تجزیه وتحلیل قرارگرفت (P-Value<۰/۰۵).

یافته‌ها: در این مطالعه ۱۳۰ دانشجو (۵۱ پسر و ۷۹ دختر) با میانگین معدل ۱۵/۸٤ و میانگین نمره کل کیفیت زندگی ۷۲/۰۳ بودند. ضریب همبستگی اسپیرمن میان کیفیت زندگی و معدل ارتباط معناداری نشان نداد (r=۰/۰۸٦، P-Value=۰/۳۳۲). میانگین کیفیت زندگی در گروه دارای فعالیت فوق برنامه بیشتر از مواردی که فعالیت فوق برنامه نداشتندبود اما از دید آماری معنادار نبود. (P-Value>۰/۰۵).

نتیجه‌گیری: بطور کلی می‌توان دریافت که احتمالا انجام فعالیت‌های فوق برنامه از علل افت تحصیلی و یا پیشرفت تحصیلی نمی‌باشد و با توجه به اینکه میانگین معدل دانشجویان در رشته دندان‌پزشکی در حد مطلوبی نبود، بررسی فاکتورهای دیگر موثر بر پیشرفت و عملکرد تحصیلی باید مد نظر قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: عملکرد تحصیلی، فعالیت‌های فوق برنامه، دانشجویان، دندانپزشکی،کیفیت زندگی.

نویسنده مسئول:

نکیسا ترابی‌نیا. گروه آسیب‌شناسی دهان و دندان، مرکز تحقیقات دندانی، موسسه تحقیقات دندانی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

ORCID:
0000-0003-0967-8961
Email:
torabinia@dnt.mui.ac.ir

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۹۸/۶/۱۳ **اصلاح نهایی:** ۹۹/۱۲/۱۹ **پذیرش مقاله:** ۹۹/۱۲/۱۰

ارجاع: کشانی فروز، ترابی‌نیا نکیسا، قضاوی زهرا، شامیر حمیرا، ناظم‌الرعایا محمدرضا. ارتباط فعالیت‌های فوق برنامه و کیفیت زندگی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دندان‌پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان. ۱۴۰۰؛ ۸(۱): ۴۸-۴۰.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-10-30]

[DOI: 10.52547/dsme.8.1.43]

[DOI: 10.52547/dsme.8.1.43] [Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-10-30]

مقدمه

دانشجویان دندانپزشکی برای دریافت دانش، توانایی و کفایت لازم نیاز به یک فضای یادگیری مناسب و پربازدهی دارند. آن‌ها به دلیل فعالیت‌ها و مشغله‌های فکری زیاد تحت عوامل استرس‌زای ذهنی و فیزیکی قرار می‌گیرند. بنابراین کاهش موقعیت‌های استرس‌زا و ایجاد فضای یادگیری مناسب می‌تواند در پدید آوردن پزشکی با دانش، توانایی و کفایت بالا نقش داشته باشد (۱). اگر چه مهارت آکادمیک تأثیر بسزایی دارد ولی تنها عامل تعیین‌کننده موفقیت دانشجو دندانپزشکی نمی‌باشد (۲). فاکتورهای زیادی در عملکرد آکادمیک دانشجویان تأثیرگذار است، از جمله مهارت‌های مطالعه، انگیزه، توانایی مدیریت زمان، فعالیت‌های فیزیکی، تست‌های یادگیری و رفتار و نگرش دانشجو. زمان دانشجویان بین فعالیت‌های گوناگون تقسیم می‌شود، از جمله شرکت در سخنرانی‌ها، امتحانات، فعالیت‌های فوق برنامه، زندگی اجتماعی و .. که. ایجاد تعادل بین آن‌ها در عملکرد آکادمیک و کیفیت زندگی آن‌ها تأثیر بسزایی دارد (۲). این تعادل بین تحصیل- استراحت و سایر مشغله‌ها و ضروریات زندگی از حس درماندگی و خستگی جلوگیری خواهد کرد (۳،٤). این حس درماندگی و خستگی که به نام Burn Out، یک وضعیت روانی می‌باشد که همان پاسخ طولانی مدت به عوامل ی عاطفی و بین فردی است (۵). مطالعات نشان داده است، کیفیت سلامت زندگی پزشکان از جمله دندانپزشکان پایین است و دانشجویان در سال‌های کلینیکی خود بیشترین تأثیر منفی را تجربه می‌کنند (٦،۷). فعالیت‌های فوق برنامه فرصتی را برای دانشجویان فراهم خواهد کرد تا بتوانند با تجربه فعالیت‌های غیرآکادمیک استراتژی‌های نیرومندی برای کنترل استرس و ایجاد تعادل در زندگی بکار گیرند (۸). Babar و همکاران در مطالعه خود سطوح بالایی از استرس را بین دانشجویان دندانپزشکی مالزی گزارش کردند که ترس از عدم موفقیت (عدم پاس کردن) در یک دوره آموزشی بالاترین عامل استرس‌زا در نظر گرفته شد (۹). سامی و همکاران در مطالعه خود در دانشکده پزشکی دانشگاه ریاض عربستان‌سعودی رابطه معناداری میان میزان حس درماندگی با فراوانی فعالیت‌های فوق برنامه مشاهده نکردند و گزارش نمودند که احتمالا فعالیت‌های فوق برنامه بر میزان پایین حس درماندگی و خستگی تاثیر خواهد گذاشت (۱۰). آن‌ها حس درماندگی و خستگی بالایی را در میان بخش قابل توجهی از دانشجویان دندانپزشکی گزارش کردند و کیفیت فعالیت‌های فوق برنامه را مهم‌تر از کمیت آن دانستند (۱۰). در مطالعه Lumley و همکاران در دانشکده پزشکی دانشگاه بیرمنگام انگلستان ساعت مطالعه بیشتر در دانشجویان با کیفیت زندگی پایین‌تر مشاهده شد و نیز آن‌ها ارتباط مثبت ضعیفی را میان مدت زمان مطالعه و موفقیت آکادمیک گزارش نمودند. آن‌ها بیان نمودند افرادی که درگیر تحقیق و پژوهش بعنوان فعالیت‌های فوق برنامه هستند، نتایج آکادمیک موفقیت‌آمیزتری خواهند داشت (۲). در برخی مطالعات دیده شده است که برخی فعالیت‌های فوق برنامه ارتباط منفی با عملکرد تحصیلی دانشجو داشته است. در مطالعه‌ای، Fares و همکاران بیان نمودند فعالیت‌های فوق برنامه مرتبط با موسیقی تأثیر زیادی در کاهش استرس و افزایش موفقیت تحصیلی داشته است. اگر چه در افراد مختلف، متفاوت است. آن‌ها فعالیت‌های فوق برنامه اجتماعی را با کاهش موفقیت آکادمیک مرتبط دانستند. گاهی اوقات تلاش بیشتر برای کسب نمرات بالاتر، تلاش زیاد برای فعالیت‌های پژوهشی و فعالیت‌های فوق برنامه خاص باعث افزایش استرس و افسردگی می‌گردد (۱۱).

از آنجایی که مطالعات کمی در رابطه با فعالیت‌های فوق برنامه و تاثیر آن‌ها بر روی کیفیت زندگی و نیز عملکرد تحصیلی دانشجویان، بویژه دانشجویان دندانپزشکی وجود دارد و در مطالعات موجود گاهی نتایج متناقضی مشاهده شده است، مطالعه حاضر قصد دارد رابطه فعالیت‌های فوق برنامه را با عملکرد تحصیلی دانشجویان دندانپزشکی و کیفیت زندگی ارزیابی نماید.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-10-30]

[DOI: 10.52547/dsme.8.1.43]

مواد و روش‌ها

این مطالعه توصیفی- تحلیلی از نوع پرسشنامه‌ای در دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۹۷-۱۳۹۶ میان دانشجویان دندانپزشکی ورودی سال‌های ۱۳۹۳-۱۳۹۱ انجام گرفت. روش نمونه‌گیری بصورت سرشماری و شامل کلیه دانشجویان بود. تعداد کل دانشجویان سال‌های چهارم و پنجم و ششم که شامل ۲۹۷ نفر (ورودی ۱۳۹۱ تعداد ۸۰ دانشجو، ورودی ۱۳۹۲ مهر تعداد ۷۵ دانشجو، ورودی بهمن ۱۳۹۲ تعداد ۵۲ دانشجو، ورودی مهر ۱۳۹۳ تعداد ۹۰ دانشجو) بودند.

دانشجویانی که تمایل به شرکت در مطالعه نداشتند، دانشجویان تکمیلی و بهداشت‌کار، دانشجویان انتقالی و میهمانی، دانشجویانی که نسبت به تکمیل پرسشنامه همکاری نداشته‌اند و یا پرسشنامه را ناقص تکمیل کرده‌اند از مطالعه خارج شدند. در این مطالعه از پرسشنامه SF36 برای تعیین کیفیت زندگی دانشجویان استفاده شد (۱۲). پرسشنامه‌ای بمنظور بررسی میزان و نوع فعالیت فوق برنامه دانشجویان (در ابتدای پرسشنامه سوالاتی (۵سوال)) طراحی گردید و عملکرد تحصیلی (معدل کل دانشجو) دانشجویان توسط کارشناس آموزش در سامانه مدیریت امور آموزشی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان استخراج شد و با هماهنگی آموزش و اساتید با مراجعه به کلاس‌های درس دانشجویان پس از اخذ رضایت پرسشنامه‌ها توزیع گردید و به شرکت کنندگان اطمینان داده شد که اطلاعات بصورت محرمانه باقی خواهد ماند. پس داده‌ها وارد SPSS نسخه ۲۲ شده و داده‌های آماری بوسیله روش‌های آماری توصیفی و و روش‌های آماری استنباطی نظیر آزمون تی‌مستقل، آنالیز رگرسیون‌خطی و ضریب همبستگی پیرسون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت (P-Value<۰/۰۵).

ابزار اصلی جهت گردآوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه‌ای شامل دو بخش بود. بخش اول قسمت جمع‌آوری اطلاعات در خصوص سوالات دموگرافیک دانشجویان و فعالیت‌های فوق برنامه آن‌ها و بخش دوم سوالات سنجش کیفیت زندگی مرتبط با سلامت (SF36) است. پرسشنامه کیفیت زندگی ژنریک sf36 یک معیار استاندارد می‌باشد که برای استفاده در تحقیق و ارزیابی خط مشی بهداشتی و سلامتی و بررسی وضعیت سلامت جمعیت عمومی در سطح بین‌الملل به کار رفته است. این پرسشنامه، پرسشنامه استاندارد بین‌المللی است که در زمینه سلامت جسمی، محدودیت نقش جسمی و روانی، درد بدنی، سلامت عمومی، سرزندگی، کارکرد اجتماعی و سلامت ذهنی باشد. این پرسشنامه معتبر به طور گسترده برای ارزیابی کیفیت زندگی به کار برده می‌شود و شامل ۳۶ سوال است که کیفیت زندگی را در دو بعد کلی سلامت جسمی و سلامت روانی در ۸ زیرمقیاس به شرح زیر می‌سنجد. عملکرد جسمی، محدودیت در ایفای نقش ناشی از مشکلات جسمانی، درد جسمانی، احساس فرد از سلامت عمومی خود، احساس انرژی و سرزنده بودن، عملکرد اجتماعی، محدودیت در ایفای نقش ناشی از مشکلات عاطفی و روحی، احساس فرد در وضعیت بهداشت روانی خود. بعلاوه در این پرسشنامه طی یک سوال کلی هر گونه تغییر در وضعیت عمومی سلامت عمومی در یک دوره یک‌ساله مورد پرسش قرار می‌گیرد.

در این پرسشنامه نمره پایین‌تر نشان‌دهنده کیفیت زندگی پایین‌تر است و برعکس. پرسشنامه SF36 در پژوهشکده علوم بهداشتی جهاد دانشگاه تهران ترجمه و برای مردم ایران اعتباریابی شده است و در مطالعات مختلف مورد استفاده قرار گرفته، از جمله حسینی و همکاران و پایایی آن نیز در همان مطالعه با استفاده از آزمون آماری آلفاکرونباخ (α=۰/۸۰) مورد تایید قرار گرفته است (۱۲). نمره کل این پرسشنامه بین ۰ تا ۱۰۰ در نظر گرفته شد. امتیازهای هر سوال از صفر تا ۱۰۰ در تغییر است که طبق ضمیمه صفر بدترین و ۱۰۰ بهترین وضعیت را در مقیاس مورد نظر گزارش می‌کند. در نهایت میانگین نمره هر فرد در هر بعد بصورت کلی بیان می‌شود که حداقل ۰ و حداکثر آن ۱۰۰ می باشد.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-10-30]
[DOI: 10.52547/dsme.8.1.43]

یافته‌ها

این مطالعه ارتباط فعالیت‌های فوق برنامه و کیفیت زندگی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۹۷-۱۳۹۶ بررسی می‌کند. در این مطالعه ۱۳۰ دانشجو وارد مطالعه شدند که از این تعداد، ۵۱ نفر (۳۹/۲ درصد) پسر و ۷۹ نفر (۶۰/۸ درصد) دختر بودند. میانگین سن افراد مورد مطالعه برابر با ۱/۶۲±۲۲/۴۹ سال (۲۸-۲۱ سال) بود. میانگین و انحراف معیار معدل در دانشجویان مورد بررسی ۱۱/۱±۱۵/۸۴ و میانگین و انحراف معیار نمره کل کیفیت زندگی آن‌ها ۶/۷۶±۷۲/۰۳ بود (حداقل نمره کل کیفیت زندگی برابر ۵۸/۱۲ و بیشترین آن‌ها ۸۸/۴۹ ارزیابی شد). محاسبه ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که میان نمره کل کیفیت زندگی و معدل ارتباط آماری معناداری وجود ندارد (r=۰/۰۹۸، P-Value=۰/۲۶۷). از میان تمام دانشجویان ۵۳/۸ درصد دانشجویان فعالیت فوق برنامه نداشتند و ۴۶/۲ آن‌ها فعالیت فوق برنامه داشتند (که همان طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود ۸۳/۳ درصد دارای فعالیت‌های ورزشی، ۱۱/۶۶ درصد دارای فعالیت‌های هنرهای تجسمی و ۱۰ درصد دارای فعالیت‌های مذهبی بودند).

جدول۱-توزیع فراوانی و درصد فعالیت‌های فوق برنامه در دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

متغیر	ریز متغیر	فراوانی	درصد
نوع فعالیت‌های فوق برنامه	ورزشی	۵۰	۸۳/۳
	هنرهای تجسمی	۷	۱۱/۶۶
	موسیقی	۵	۸/۳۳
	نمایشی	۱	۱/۶۶
	پژوهشی	۵	۸/۳۳
	فرهنگی	۲	۳/۳۳
	نیکوکارانه	۳	۵
	مذهبی	۶	۱۰

میانگین معدل در دانشجویانی که فعالیت فوق برنامه داشتند ۱/۲۲±۱۵/۸۲ و در دانشجویانی که فعالیت فوق برنامه نداشتند برابر با ۱/۰۱±۱۵/۸۶ بود با استفاده از آزمون تی‌مستقل، در مقایسه میانگین معدل دانشجویان مورد مطالعه (P-Value=۰/۸۶۸) تفاوت معناداری بین دو گروه با و بدون فعالیت فوق برنامه مشاهده نشد. میانگین نمره کل کیفیت زندگی در دانشجویانی که فعالیت فوق برنامه داشتند ۶/۶۸±۷۲/۳۵ و در دانشجویانی که فعالیت فوق برنامه نداشتند برابر با ۶/۸۵±۷۱/۷۵ بود. با استفاده از آزمون تی‌مستقل، در مقایسه میانگین نمره کل کیفیت زندگی (P-Value=۰/۶۱۸) تفاوت معناداری بین دو گروه با و بدون فعالیت فوق برنامه مشاهده نشد (جدول۲).

جدول ۲- مقایسه میانگین معدل کل و نمره کیفیت زندگی در دو گروه با و بدون فعالیت فوق برنامه در دانشجویان مورد مطالعه

متغیر	فعالیت فوق برنامه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	مقدار آماره آزمون	P-Value
معدل	ندارد	۷۰	۱۵/۸۶	۱/۰۱	t=۰/۱۷۷	۰/۸۶۸
	دارد	۶۰	۱۵/۸۲	۱/۲۲		
نمره کل کیفیت زندگی	ندارد	۷۰	۷۱/۷۵	۶/۸۵	t=-۰/۰۰۵	۰/۶۱۸
	دارد	۶۰	۷۲/۳۵	۶/۶۸		

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-10-30]
[DOI: 10.52547/dsme.8.1.43]

محاسبه ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که در میان گروه دارای فعالیت فوق برنامه میان معدل و نمره کیفیت زندگی رابطه آماری معنادار وجود نداشت (r=۰/۰۳۱، P-۰/۸۱۲ =Value) و نیز در گروهی که فعالیت فوق برنامه نداشتند نیز میان معدل و نمره کیفیت زندگی رابطه آماری معنادار وجود نداشت (r=۰/۰۵۵، P-Value=۰/۲۳۰).

به منظور بررسی تاثیر هم‌زمان میانگین معدل و فوق برنامه بر نمره کیفیت زندگی از آنالیز رگرسیون‌خطی استفاده شد و مشاهده گردید که بین آن‌ها رابطه معنادار وجود نداشت (r=۰/۰۱۲، P-Value=۰/٤٧٣).

بحث و نتیجه‌گیری

آزمون آماری ضریب همبستگی اسپیرمن نشان داد که ارتباط آماری معناداری میان کیفیت زندگی و فعالیت فوق برنامه وجود ندارد. اما بررسی‌ها نشان داد آن‌هایی که دارای فعالیت‌های فوق برنامه بودند به میزان کمی میانگین نمره کیفیت زندگی بالاتری دارند. سامی و همکاران نیز در مطالعه خود رابطه آماری معناداری میان فرسودگی یا حس درماندگی با فراوانی فعالیت‌های فوق برنامه مشاهده نکردند (۱۰). این نکته احتمالا می‌تواند تاییدی بر نتایج این مطالعه به دلیل تاثیر حس درماندگی بر کیفیت زندگی افراد باشد.

میانگین نمره کیفیت زندگی درمیان دانشجویان که فعالیت فوق برنامه داشتند ۷۲/۳۵ بود. در این خصوص میانگین افرادی که مشغول در شاخه فعالیت فوق برنامه نمایشی بودند ۸۰ بود و از میانگین نمره بالاتری نسبت به بقیه برخوردار بودند اما این ارتباط از لحاظ آماری معنادار نبود. در این خصوص احتمالا بتوان گفت افرادی که در فعالیت فوق برنامه نمایشی مشغول هستند از هوش هیجانی بالاتری برخوردار بوده‌اند و شاید بهتر بتوانند با مشکلات زندگی روبه رو و آن‌ها را حل نمایند و همان‌طور که بیان شد مفهوم کیفیت زندگی به منزله ادراکات یک شخص از موقعیتش در زندگی، بافت فرهنگی و نظام‌های ارزشی است که شخص در آن زندگی می‌کند و فردی که به فعالیت‌های نمایشی مشغول است شاید درک بهتری از زندگی اجتماعی و فرهنگی خود داشته باشد (۱۳).

در این مطالعه همچنین میان میانگین معدل دانشجویانی که فعالیت فوق برنامه داشتند برابر ۱۵/۸۲ بود ارتباط آماری معناداری مشاهده نشد.

در مطالعه Lumley و همکاران نیز در سال ۲۰۱۵ میان این دو مولفه ارتباط بسیارکمی گزارش نمودند و همسان با مطالعه Slade و همکاران می‌باشد که بیان می‌دارد فعالیت‌های فوق برنامه بر عملکرد تحصیلی تاثیر نمی‌گذارد. اگر چه متوقف کردن چنین فعالیت‌هایی ممکن است سبب بدترشدن نتایج تحصیلی گردد (۲،۱٤). همچنین Gibbs و همکاران ارتباط مثبت اما ضعیف و همانند این مطالعه Fredricks و همکاران شرکت درفعالیت فوق برنامه را با افزایش مزایایی در پیشرفت تحصیلی مرتبط ندانستند و پیشنهاد نمودند که معلمان و والدین باید دقت کافی به استرس فراگیران و درگیری بیش از حد آن‌ها به فعالیت‌های فوق برنامه داشتنه باشند (۱۵،۱٦).

یافته‌های این مطالعه حاکی از آن بود که میانگین معدل دانشجویانی که فعالیت‌های فوق برنامه از جمله فعالیت‌های نیکوکارانه، نمایشی و موسیقی داشتند به ترتیب ۱٦/۳۳، ۱٦/۱۷، ۱٦/۰۷ بود و بترتیب بالاترین معدل ها بود که می‌توان گفت احتمالا فعالیت‌های نیکوکارانه به دلیل بالا بردن حس حضور یک تکیه‌گاه ماورایی از نتایج آکادمیک بهتری برخورد بودند. قابل ذکر است این اختلاف میانگین‌ها از لحاظ آماری معنادار نبود.

مشابه مطالعه حاضر مطالعه Ghorpade و همکاران نیز بیان می‌دارد که فعالیت‌های نیکوکارانه ارتباط مثبت با وجدان و مسولیت‌پذیری داشته و احتمالا می‌تواند باعث بهتر شدن عملکرد تحصیلی گردد (۱۷). در مقابل Ramos و همکاران و Fares و همکاران بیان می‌دارند که فعالیت‌های نیکوکارانه با صرف انرژی و زمان زیاد می‌تواند منجر به کاهش عملکرد

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-10-30]
[DOI: 10.52547/dsme.8.1.43]

تحصیلی گردد (۸،۱۸). به طور کلی در این مطالعه ارتباط آماری معناداری میان عملکرد تحصیلی، کیفیت زندگی و فعالیت فوق برنامه مشاهده نشد. در مقابل نتایج مطالعه رضایی و همکاران، برخی ابعاد کیفیت زندگی دانشجویان را در ارتقای موفقیت تحصیلی آنان موثر دانست (۱۹). این تفاوت نتایج احتمالا به علت تفاوت در نحوه تدوین فرم جمع‌آوری اطلاعات، وابسته بودن آن به طرز تفکر شخصی و گاهی اوقات نیز به دلیل عدم دقت و صداقت کافی جواب‌دهندگان به سوالات باشد.

نتایج این مطالعه نشان داد فعالیت فوق برنامه تاثیری بر عملکرد تحصیلی و نیز کیفیت زندگی دانشجویان نداشت. بنابراین می‌توان دریافت که انجام فعالیت‌های فوق برنامه از علل افت تحصیلی و یا پیشرفت تحصیلی نمی‌باشد و از آنجایی که میانگین معدل دانشجویان در رشته دندانپزشکی در حد مطلوبی نمی‌باشد، بررسی فاکتورهای دیگر تاثیر گذار بر پیشرفت و عملکرد تحصیلی باید مد نظر قرار گیرد از جمله بررسی فرسودگی تحصیلی، ارتباط عملکرد تحصیلی با کیفیت آموزشی اساتید، تاثیر امکانات تحصیلی با پیشرفت تحصیلی و ...

از محدودیت‌های این مطالعه مربوط به فرم جمع‌آوری اطلاعات است که همانند سایر پرسشنامه‌ها وابسته به طرز تفکر شخصی است و معیاری برای ارزیابی رفتارهای شرکت‌کنندگان وجود داشت، این امر امکان دارد که باعث شود بعضا جواب‌دهندگان از روی دقت و صداقت به سوالات پاسخ ندهند. با توجه به نتایج پژوهش حاضر که بیانگر عدم تاثیر فعالیت‌های فوق برنامه بر عملکرد تحصیلی دانشجویان دندانپزشکی بود، پیشنهاد می‌گردد با توجه به حساسیت موضوع افت تحصیلی در دانشجویان پیشنهاد به بررسی منظم علائم و نشانه‌های افت تحصیلی در دانشجویان جهت شناسایی سریع و به موقع ریسک فاکتورهای موثر بر افت تحصیلی و انجام اقدامات پیشگیرانه جهت بهبود عملکرد تحصیلی و انجام مطالعه مروری و سیستماتیک در زمینه اهداف مطالعه حاضر می‌شود و نیز مطالعه آینده‌نگری طراحی گردد تا اطلاعات جامع‌تری در میان دانشگاه‌های مختلف و رشته‌های مختلف حاصل شود.

تشکر و قدردانی

نویسنده بر خود لازم می‌داند از همکاری دانشجویان دانشکده دندانپزشکی جهت شرکت در مطالعه و مسئولان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان قدردانی و سپاسگزاری نماید.

تأییدیه اخلاقی

این مطالعه حاصل طرح تحقیقاتی مصوب معاونت تحقیقات و فناوری دانشکده دندانپزشکی اصفهان با شماره ۳۹۷۰۷۰ و با شناسه IR.MUI.REC.1397.3.07می‌باشد.

سهم نویسندگان

فروز کشانی (نویسنده اول) پیش‌نویس اولیه طرح ۳۵ درصد؛ زهرا قضاوی (نویسنده دوم) بازنگری پیش‌نویس اولیه، تائید فرمت نهایی ۲۵ درصد؛ نکیساترابی نیا (نویسنده سوم و مسئول) بازنگری پیش‌نویس اولیه، تائید فرمت نهایی ۴۰ درصد. محمدرضاناظم الرعایا مشارکت در پیش‌نویس اولیه طرح(نویسنده چهارم).

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافعی در پژوهش حاضر وجود ندارد.

حمایت مالی

این پژوهش با حمایت مالی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام شده است.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-10-30]

[DOI: 10.52547/dsme.8.1.43]

[DOI: 10.52547/dsme.8.1.43] [Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-10-30]

References

1. Vidhukumar K, Hamza M. Prevalence and Correlates of Burnout among Undergraduate Medical Students-A Cross-sectional Survey. IJPM.2020;42(2):122-7. DOI:10.4103/IJPSYM.IJPSYM_192_19

2. Lumley S, Ward P, Roberts L, Mann JP. Selfreported extracarricalar activity, academic success, and quality of life in UK medical students. Int J Med Educ. 2015, 6:111-7. DOI: 10.5116/ijme.55f8.5f04.

3. .Henning MA, Krägeloh CU, Hawken SJ, Zhao Y, Doherty I. The quality of life of medical students studying in New Zealand: a comparison with nonmedical students and a general population reference group. Teaching and learning in medicine. 2012 Oct 1;24(4):334-40. DOI: 10.1080/10401334.2012.715261 PMID: 23036001

4. Zhang Y, Qu B, Lun S, Wang D, Guo Y, Liu J. Quality of life of medical students in China: A study using the WHOQOL-BREF. PLoS One. 2012; 7(11):e49714. DOI: 10.1371/journal.pone.0049714.

5. Alessandri G, Perinelli E, De Longis E, Schaufeli WB, Theodorou A, Borgogni L, Caprara GV, Cinque L. Job burnout: The contribution of emotional stability and emotional self-efficacy beliefs. Journal of Occupational and Organizational Psychology. 2018;91(4):823-51. doi:10.1111/joop.12225

6. Lins L, Carvalho FM, Menezes MS, Porto-Silva L, Damasceno H. Health-related quality of life of students from a private medical school in Brazil. Int J Med Educ. 2015; 6:149-54. DOI: 10.5116/ijme.563a.5dec

7. Chae H, Cloninger CR, Lee SJ. Effects of personality on the developmental trajectories of academic burnout among Korean medical students. PeerJ. 2020 Nov 12;8:e10362.

8. Fares J, Saadeddin Z, Al Tabosh H, Aridi H, El Mouhayyar C, Koleilat MK, et al. Extracurricular activities associated with stress and burnout in preclinical medical students. J Epidemiol Glob Health. 2016; 6(3):177-85. DOI: 10.1016/j.jegh.2015.10.003

9. Babar MG, Hasan SS, Ooi YJ, Ahmed SI, Wong PS, Ahmad SF, et al. Perceived sources of stress among Malaysian dental students. Int J Med Educ. 2015; 6:56-6. DOI: 10.5116/ijme.5521.3b2d

10. Almalki S, Almojali A, Alothman A, Masuadi E, Alageel M. Burnout and its association with extracurricular activities among medical students in Saudi Arabica. Int J Med Educ. 2017; 8:144-50. DOI: 10.5116/ijme.58e3.ca8a

11. Fares J, Saadeddin Z, Al Tabosh H, Aridi H, El Moahayyar C, Koleilat MK, et al. Extracurricular a ctivities associated with stress and burn out in preclinical medical students. J Epidemiol Glob Health. 2016; 6(3):177-85. DOI: 10.1016/j.jegh.2015.10.003

12. Hosseini HS, Sadeghi A, Rajabzadeh R, Rezazadeh J, Nabavi SH, Ranaei M, et al. Mental health and related factor in students of north khorasan university of medical sciences. JNKUMS. 2011; 3(2):23-8. [Persian] DOI: 10.29252/jnkums.3.2.23

13. World Health Organization. Development of the World Health Organization WHOQOL-BREF quality of life assessment. Psycho Med. 1998; 28(3):551-8. DOI: 10.1017/S0033291798006667

14. Slade AN, Kies SM. The relationship between academic performance and recreation use among first-year medical students. Med Educ Online. 2015; 20:25105. DOI: 10.3402/meo.v20.25105

15. Gibbs BG, Erickson LD, Dufur MJ, Miles A. Extracurricular associations and college enrollment. Soc Sci Res. 2015; 50:367-81. DOI: 10.1016/j.ssresearch.2014.08.013

16. Fredricks JA. Extracurricular participation and academic outcomes: testing the over-scheduling hypothesis. J Youth Adolesc. 2012; 41(3):295-306. DOI: 10.1007/s10964-011-9704-0

17. Ghorpade J, Lackritz J, Singh G. Burnout and personality evidence from academia. J Career Assess. 2007; 15(2):240-56. DOI: 10.1177/1069072706298156

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-10-30]

[DOI: 10.52547/dsme.8.1.43]

18. Ramos R, Brauchli R, Bauer G, Wehner T, Hämmig O. Busy yet socially engaged: Volunteering, work–life balance, and health in the working population. J Occup Environ Med 2015; 57(2):164-72. DOI: 10.1097/JOM.0000000000000327

19. Rezaei S, Kajbaf MB, Mousavi SV, Mousavi SH. A prediction model for academic performance among students of Guilan University of Medical Sciences: Dimensions of quality of life, internet use, and attitude toward addiction. Iranian Journal of Medical Education. 2013; 12(10):731-42. [Persian]

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-10-30]

[DOI: 10.52547/dsme.8.1.43]

Relationship between extracurricular activities and quality of life with academic achievement in dental students of Isfahan University of Medical Sciences

Forouz Keshan[1], Nakisa Torabinia[1], Zahra Ghazavi[2], Homeira Shamir[3], Mohammad Reza Nazemolroaia[4]

1. Department of Oral Pathology, Dental Research Center, Dental Research Institute, School of Dentistry, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.
2. Nursing and Midwifery Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.
3. Head of Education Department, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.
4. Dental Student, Student Research Committee, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

Introduction: Creating an appropriate learning environment for students can play a role in generating dentist with high qualification. One of the factors that can be effective is extracurricular activities. Becouse of few studies and contradictory results, this study evaluate the Relationship between extracurricular activities and quality of life with academic achievement in dental students of Isfahan University of medical sciences.

Methods: This descriptive-analytical study was carried out on dental students in the last three years of education in Isfahan University of medical sciences during year of 2017-18. The data collection form was divided into, demographic information and extracurricular activities. The quality of life was determined with the SF-36 questionnaire.Then, after the satisfaction questionnaire was distributed, data were analyzed by SPSS Version22 and descriptive statistical methods, Pearson correlation coefficient , t-test and linear regression(P-Value<0.05).

Results: In this study, 130 students (51 Males and79 Females) were studied with the mean academic achievment score 15.84 and mean score of total quality of life 72.33. Spearman correlation coefficient showed no meaningful relationship between the total score and the quality of life (r=0/086, P-Value=0/332). Quality of life mean score, in the group with extracurricular activities was more than those who did not have extracurricular activity but this differences was not statistical significant (P-Value>0.05).

Conclusion: In general, it can be concluded that extracurricular activities are not likely to be effective in academic achievement and academic failure, and since the average students score in dentistry is not favorable, investigating other factors should be considered**.**

Key Words: Quality of life, Academic Achievement-Leisure Activities, Dental students

Correspondence:
Nakisa Torabinia, Department of Pathology, Faculty of Dentistry, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.

ORCID:
0000-0003-0967-8961

Email:
torabinia@dnt.mui.ac.ir

Original Article
Received: 4 Sep, 2019 Revised: 9 Mar, 2021 Accepted: 28 Feb, 2021

Citation: Keshan F, Torabinia N, Ghazavi Z, Shamir H, Nazemroaya M. Relationship between extracurricular activities and quality of life with academic achievement in dental students of Isfahan University of Medical Sciences. DSME. 2021; 8(1):40-8.

© 2021 The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-10-30]

[DOI: 10.52547/dsme.8.1.43]